

5 juni 2018, kl 07:08

**Skribent**  
Malin Crona

**Ämnen:**  
dioxin Lax Miljögifter Östersjöfisk Sill



Östersjö lax får inte säljas till övriga EU-länder och smuggling bestraffas hårt. FOTO: Getty Images

## Tunga straff för smuggling av östersjö lax

**Tunga bötesstraff och villkorlig dom för grovt smugglingsbrott. Så slutade det för Blekingeföretagarna som smugglade östersjö lax som hamnade i Frankrike. Dioxin är inte ett gift att leka med, ansåg åklagaren. Och nu pågår en förundersökning i ett liknande fall i Göteborg.**

**– Dioxin är ju faktiskt ett av de mer farliga miljögifter vi har, säger Maria Johansson, kammaråklagare.**

Svensk östersjö lax och sill kan innehålla höga halter dioxin. Det har Sveriges Natur rapporterat om.

Därför får fisken inte säljas i EU. Men Sverige, Finland och Lettland har fått ett undantag. Undantaget infördes 2002 och permanentades år 2012, efter påtryckningar från dåvarande lantbruksminister Eskil Erlandsson (C).

### Hårda villkor

Men med undantaget kom hårda villkor. Allmänheten i Sverige måste upplysas om riskerna och fisken får absolut inte exporteras utanför de tillåtna EU-länderna. Och rätten ser inte nådigt på den som ändå försöker.

I januari i år föll hovrättsdomen i en av Sveriges mest uppmärksammade matskandaler – den så kallade laxhärvan.

En förening i Blekinge dömdes att betala 600 000 kronor i böter. Ordföranden för föreningen dömdes till villkorlig dom och 180 dagsböter för grovt smugglingsbrott. En tidigare anställd i föreningen dömdes till villkorlig dom och 100 dagsböter för medhjälp till grovt smugglingsbrott. Påföljden motsvarar enligt åklagaren i det målet fängelsestraff.

Föreningen hade sålt lax till Lettland, där den packades om och såldes vidare till Frankrike, utan ursprungsmärkning. Det kan ha lett till att franska gravida och ammande kvinnor eller barn kan ha ätit av lax med för höga halter dioxin, något som kan vara mycket skadligt.

### 80 procent överstiger gränsvärdet

Tingsrätten friade föreningen eftersom den ansåg att det inte gick att bevisa att just de laxar som sålts översteg gränsvärdet. Men eftersom Livsmedelsverket enligt domen i prover har visat att 80 procent av all östersjö lax överstiger gränsvärdet anser hovrätten att det finns stor anledning att tro att det även gäller den aktuella laxen.

Eftersom lax kan vandra väldigt långt spelar det inte heller lika stor roll var i Östersjön laxen fångas.

Maria Johansson är kammaråklagare vid riksenheten för miljö- och arbetsmiljömål.

På hennes bord ligger sedan en tid tillbaka en förundersökning i ett liknande mål gällande ett Göteborgsföretag.

Ärendet tog paus i väntan på hovrättsdomen, men nu är förundersökningen inne i slutskedet och hon hoppas vara klar någon gång under sensommaren eller till hösten.

– Vi har en förordning som säger att dioxin inte får förekomma i livsmedel. Den finns ju av ett visst skäl. Sverige har fått ett undantag, men fisken får inte exporteras till andra länder än Lettland och Finland, säger hon.

## Betydande mängder

Hon säger att det handlar om betydande mängder lax och att ärendet gäller åren 2012 till 2015.

– Det kom in en anmälan från miljöförvaltningen 2013.

Under tiden har hon också lagt ned förundersökningen i ett fall som gällde lax från svenska insjöar, för att det inte går att säga lika säkert huruvida den innehöll dioxin eller inte.

I det aktuella Göteborgsfallet kommer man dock att använda samma beräkningar som de Livsmedelsverket gjort och som hänvisas till i domen från Blekinge.

– Sverige har fått ett undantag och vi har informationsplikt om kostråd. Det har man inte i de andra EU-länderna. Det felaktiga är att man struntar i reglerna. Det är principen att man brutit mot detta som är det viktiga.

30 maj 2018, kl 23:35

### Skribenter

Ylva Johnson

Malin Crona

### Ämnen:

dioxin Fiske Miljögifter Östersjöfisk Sill

### Artikeln publicerades i

Sveriges Natur nr 3-2018

## Vad kan jag göra?

- Gravida och barn bör inte äta fet Östersjöfisk oftare än två till tre gånger om året.
- Kolla på burken var sillen är fångad. Står det Nordostatlanten kan det innebära att den är fångad i Östersjön. Likaså om det inte står någonting.
- Om du äter sill eller annan fet Östersjöfisk som lax eller öring på restaurang kan du fråga om de vet var fisken är fångad.
- Samma sak om du köper bearbetad fisk som inlagd sill i delikatessdisk.
- Har du barn i skolan, fråga om skolköket har rutiner för att undvika fet Östersjöfisk.

## Sill eller strömming?

Sill och strömming är samma art, *Clupea harengus*. När fisken fångas på västkusten eller på östkusten upp till Kalmarsund heter den sill. Norröver byter fisken namn till strömming. Strömmingen är i regel mindre än sillen, eftersom arten blir större ju högre salthalten är i vattnet.

## Vad tycker Naturskyddsföreningen?

Att nationella undantag som tillåter högre gränsvärden för farliga ämnen i livsmedel än de EU-gemensamma inte ska medges. Däremot ska länder kunna skärpa värdena.

## Chefredaktören: Därför namnger vi inte företagen

Ska du äta sill på midsommar?

Då vill du säkert veta detta om sill.

Fet fisk från Östersjön kan innehålla dioxin och bör inte ätas för ofta av barn och gravida.

I vår granskning kan vi visa att många äter Östersjösill utan att veta om det.

Om du undrar varför vi inte skriver namnet på alla märken som det kan finnas Östersjösill i är svaret att osäkerheterna är så pass stora att vi riskerar att peka ut någon felaktigt samtidigt som vi kan missa andra märken. Rådet är därför att köpa sill där det tydligt framgår att den inte är fångad i Östersjön.

*Ylva Johnson, chefredaktör och ansvarig utgivare Sveriges Natur*

## SVERIGES NATUR GRANSKAR ÖSTERSJÖSILLEN

LÄS MER: SOS – varning för sill

LÄS MER: 50 år tills all Östersjöfisk går att äta

LÄS MER: Ica byter ut sillburkar efter granskning

Har kommenterat [Sveriges Naturs](#) offentliga [inlägg](#)



**Maria Svedbo Engström** Det är väldigt svårt att konsument när informationen om var fisken kommer saknas. Östersjön borde benämnas just Östersjön eller delar av havet bör benämnas så att konsumenten kan veta var fisken kommer från.  
[Gilla](#) · [5](#) · för ungefär 4 månader sedan

Har kommenterat [Sveriges Naturs](#) offentliga [inlägg](#)



**Christina Jönsson** Varning för de som bränner sig på sill.  
[Gilla](#) · [4 svar](#) · [2](#) · för ungefär 4 månader sedan

Vill du också kommentera granskningen? Debatten pågår.

- 1** Elbilens framfart hotar svenska naturvärden
- 2** Färre blåbär när granmörket tätnar
- 3** De släppte ut mest koldioxid i Sverige 2017
- 4** Stopp för kalkbrytning i Ojnareskogen
- 5** Åkessons attack mot palmoljan – bricka i SD:s spel om bensinen